

המקנא פרק ראשון סוטה

טז.

עין משפט
נר מצוה

נא מ"י פ"ג מהל' סוטה
הל' א':
ב מ"י פ"ג מהל' אסו"כ
הל' ב' טו"ש' א"ש' ס'י
ד סעי' ו':

תוספות שאנין

ג' כוסות האמורות
במצרים הוא בחלום שר
המשקים של פרעה
ובמדרש יש דלעתי
משקה הקב"ה האמנות
כוס התרעלה וכשיגיעו
למצרים ואמר כבר שתינו
פעמים יאמר לה הקב"ה
שתי דאין שתינו זו
כאחרות אלא (ל) לא תק
עוד והייתי דכתיב אך
שמרה ימצו ישותו כל
רשעי ארץ: אמר מנימין גר
המצרי אני מצרי וכו' כדי
שיהא בן בני יראו לברוא
בקלה וא"ת איהו ינומי
למצרים וכו' דמחריב עמו
ובכלל כל העולם חוץ
ממנו: דאמר בפרק
תפלת השחר וכו' עמון
ומואב במקומן הן יושבין
והוא עלה סנחריב
ובבלן: וי"ל דסנחריב לא
ליכל ארונו של מצרים
אלא הביאן שיהיו להם
ובשלא לאות עד לפני
יושלים וכשהצילין
חזקיהו וראו חנם שליומו
עמו וקבלו עול שמים
ליהויה חזקיהו וכו' אמר
במסכתא (ד) דאמר
מנימין כדאיהו שהחיר ר"י
ליהודה גר העמוןי ואמר
להם אף אני כמו כן אמרו
לי לארצין יש קצבה לאחר
מי' שנה דכתיב בקרא גבי
מצרים מקץ מי' שנה אשיב
ולו אין קצבה: ומיהו פ"ה
הבא דלית ליה הא דאמר
עמו סנחריב ובלבל כל
העולם והכי נמי קתני
(בפרק בתרא) (ב) דהך
מילתא (בתוספתא)
דקידושין אמר לו ר"ע
מנימין טעית שכבר עלה
סנחריב: ל"ה. משנבנה
מקדש ראשון נגזו אהל
מועד ולית ליה להודא תנא
כמאן דאמר דארוך גלה
לבבל דאמר בימא אלא
סבירא ליה כמאן דאמר
יאשיהו גזוז:

א) ע"י הגיטא פ' ג' דק"ט
נמו תמ"ג:

פניה מוריקות. הכי תני לקמן) אינה מספקת לשמות עד שפניה
מוריקות ועיניה בולטות: הראשם לו באצבעותיה. רמזה לו לנא
אזלה: מאכל בהמה: שעורים: במקידה של חרש. פחותה ונגונה
שכסות: שם זה פנים. פנאי לפרע ממנה. ושמתו אני את פני

והיא (א) ונתתי (את) פני (סס ז')
כולן לשון פונה אני מכל עסקי
ועסקי בהן: חכמה שאלה במשאלו.
(שנאמר במשאלו) המכסה דבר השני
למקום. במשאלו נחשך כמו שאלה
(איוז ג) ששטה מעשיו בחושך: כי

כל סאון. שאלו ללמדנו שאף בעצרות
קטנות נפרעות הימנו: למה לי.
מאחז לאחז נפקא: למדה.
(ט) שזמדה שמודד מודדין לו הפרעון
מעין החטא: שילוחו. אינודה מן
העולם: ג' נוסף. בחלומו של שר

המשקים (ס): זימי פרעה נכה. לנא
נבוכדנצר מלך צלל להכות את ארץ
מצרים (ט): עם הצרופים. לימות
המשיח. אלמא לא נטרדה במכה
ראשונה. וכי סימא הנך אוזו.
הראשונים כלו כולן ואלו מאומות

אחרות היו שמשצבו בדרך מלכים:
מלכי ראשון. הוא עמנו נגמיר:
אשיא לנני מלכים שניה. בת מלכות
ג' ורת וגר מלכי שמהא היא שניה
לגירות כדי שיהא בן בני שלישי וראוי
לישא בת ישראל דכתיב (דברים כג)
זנים אשר יולדו להם דור שלישי ינא

להם צדקה ה' שאל הייתי משיא לנני
מלכות ראשונה היה בן בני שני מלך
האם דלמר זימנות (דף כ עת).
ובקידושין (דף סו.) [זנים אשר יולדו]
להם הלך אחר פסולו. אלמא עדיין

מלכים הם דאילו שאר אומות מותרין
לנא צדקה מיד. מנימין לית ליה הא
דלמר צדקות (דף כט.) שהעמונים
והמלכים מותרין לנא צדקה שכבר
עלה סנחריב ובלבל את כל האומות
והכי נמי קתני בתר דהך מילתא

במסכתא דקדושין אמר לו ר"ע
מנימין טעית שכבר עלה סנחריב
ובלבל כו': אהא. מן המקרא הזה:
האי גלים. מכותי כלות: במלואם
ספקו. כל ראונו: יכר לו. תבואנו
לכה: אלף נוס סהלה. על עסקי
נוה זמים שזנו יהללוהו: שלא שלטו

שונאים במעשה ידעם. להיות נהימם
מהם: דוד דכתיב טבעו בדרך
שעירי. לעיל מנייה כתיב חשב ה'
להשחית חומת בת ציון ועלה כתיב
טבעו בדרך ומלודת ציון היא עיר
דוד וציתו דכתיב צספר שמואל (ב) (ה)

וכשצאו לרים זימי לרקיהו טבעו
השערים ללמות השערים שהיו של
נחושת או של (א) וזה כדי שלא יאחזם
אויבים ועינים לא נשאו אתם: מה
שקשה לא יסון לה. שאקורה לצועל:
ומה שזידיה נטלו הימנה. אם שותה
מיים מתה ואם הודתה נאסרה
לצללה והפסידה כתובתה:

מק
אבימי תחת מחילות של היכל
לא מיה שביקשה לא ניתן לה ומה שבידה נטלוהו ממנה שכל הנותן עיניו
במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו

כדפרישית ומו לא מיד ע"כ פירשו וקשה לפירשו מן המוספתא דקתני לא מלכים
במקומם ואי ל"ג מואבים במוספתא ועמון במגילה לא קשיא מדיי: א"ל הכית' לאומה ושנית': ה"ה דהא הוא מני למפירי הא דרבה והא
דמנימין ותימה מאי הוא מני לתוך דלא הוא מני לתוך מלך של אומה מדקאמר ואתם בני יעקב דמשמע אכל בני יעקב קאמר ובאומה שלימה מיירי:
אלא

מנימין גר המצרי וכו'. מקשים מפרק תפלת השחר (ברכות
דף כט.) דלמר זו ציוס עמד יהודה גר עמוני לפניהם
בצית המדרש ואמר להם מה אני לנא צדקה אמר לו ר"ג אסור אתה
אל ר"י יהושע מותר אתה אל ר"ג והלא כתיב לא יבא עמוני ומואבי
אמר לו ר"י וכו' עמון ומואב במקומם

הן יושבין והלא כבר עלה סנחריב
מלך אשור ובלבל את כל העולם
כולו א"כ אפילו מנימין היה מותר לנא
צדקה ועוד מקשינן אהיה דתפלת
השחר דלמר פ"ק דמגילה (דף יב):
זיל לגבי עמון ומואב דיתבי אדוכמיהו

כחמרא (א) אדורדיא שנאמר שאנן מואב
מנעוריו וגו' מיהו הכא נשמעתין לא
קשיא מדיי כמו שפירש' דמנימין היה
טועה וסבור שלא נתבלבלו דקתני
סיפא במספתא דפ' בתרא דקדושין

אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית
הלכה כבר עלה סנחריב ובלבל את
האומות לא מלכים בנמוסם ולא
עמונים ומואבים במקומם אלא עמון

ושא מלכות ומלרי נשאל עמונית
ואחד מן אלו מותר בכל משפחות
האלדמה ואחד מכל משפחות האלדמה
נושא את אלו (ה) והכא הכי פירושא
עד כאן ל"פ אלא אם נתבלבלו אי

לאו אכל כולי עלמא מודו דישנן
בעולם אכל היהא דמגילה מיקשה
ופר"ת דסנחריב אע"פ שבלבל את
כל העולם כולו ארץ מלכים לא בלבל

דכתיב (מלכים ז) נא שפרעה נכה
ולא הוסיף עוד מלך מלכים לנא
מארזו כי לקח מלך צלל מנחל מלכים
עד נהר פרט אלמא סנחריב לא
בלבל (ה) והכי מלך צספר עולם מיום
שעלה מלך צלל על ארץ מלכים עוד

לא זקפה ראש אכל עמון (ומואב)
בלבל לכל הנהו (ו) לא אשכחן צדקיהו
שלא בלבל דכתיב (ישעיהו לו) מי צלל
אלהי האלרות וגו' וצממרים אשכחן

צדקיהו שלא בלבלן אלא שטפן כדאמר'
צספר עולם כשהלך לתרהקה מלך
כוש ועל אותה שעה אמר בתוספתא
אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית

וכו' וגמלא שלנו לא חש להזכיר לפי
שצנא אקיעתו וגם מואב שטף
כדאמרין צספר עולם שלם שנים
ונקלה כבוד מואב (ישעיה טו) סנחריב

שטפן אכל כיוסם ובלבלו לא היה
במואב אשכחן צדקיהו דלא בלבל
דכתיב שאנן מואב מנעוריו וכי אמר
ירמיהו להאי קרא היה שאנן מכלל

דלא בלבל וצממילה גרסינן זיל גבי
מואב דמיא אדוכמיהו ול"ג עמון
דעמון לא יתיבי אדוכמיהו וצדכרות
(דף כט.) אמרינן וכי עמון ומואב

במקומן הן יושבין ל"ג ומואב וחורבן
נבוכדנצר לא חשיב בלבלו דכי היה
מחריב נבוכדנצר היה מניח דלת
הדרך במקומם אכל סנחריב היה

מעזיר לתוך ומבלבלו והכי אמרינן
צפ' בתרא (לקמן מו.) גבי לוח האל לוח
שלא בלבלה סנחריב ולא החריבה
נבוכדנצר ואף מלאך המות אין לו

רשות לעזור שם וצ"ל מולה בלבלו
בסנחריב וחורבן נבוכדנצר ולפוס
רהיטא גרם עמון צדקיהו מואב ולימא
דפרישית ומו לא מיד ע"כ פירשו וקשה לפירשו מן המוספתא דקתני לא מלכים
במקומם ואי ל"ג מואבים במוספתא ועמון במגילה לא קשיא מדיי: א"ל הכית' לאומה ושנית': ה"ה דהא הוא מני למפירי הא דרבה והא
דמנימין ותימה מאי הוא מני לתוך דלא הוא מני לתוך מלך של אומה מדקאמר ואתם בני יעקב דמשמע אכל בני יעקב קאמר ובאומה שלימה מיירי:
אלא

א) לעיל ס' ז' (ג) לקמן
טו: א) ומוין ג' א'
ד) זימות עת. ע"ש תוספתא
קדושין פ"ה (ה) ערכין טו.
ו) ומוספתא פ"ד (ד) ודף
ג' א' (ח) נבלשת מ'
ט) וירמיה מו' (י) פ"ה
ה"ן (ט) פי' שמרים.
ז) ונ"ע מוס' זימות ע':
ד"ה מנימין ומוס' מגילה ז':
ד"ה זיל

תורה אור השלם

1. ישב בסתר עליון בצל
שדי יתקונן:
ההלים צא א

2. ועין נאף שמרה נפש
לאמר לא תשורני עין
וסתר פנים ישימ:
איוב כו טו

3. תפקס שגאח במשאון
תקלה רעתו בקלה:
משלי כו כו

4. בי כל סאון נשף
ברעש ושמלה מגוללה
בדמים ודוקה לשרפה
מאכלת אש:

5. בפתאומה בשלחה
תריבנה הגה ברחו
הקשה ביום קרים:
ישעיהו כ ח

6. כי אני יי לא שנית
ואתם בני יעקב לא
בליתם:
7. אספה עלימו רעות
חצי אכלה בה:

8. במלאת שפקו יצר
לו כל ד עמל תבואנו:
איוב כ כב

9. רננו צדיקים ב'
לישרים נאור התהלך:
ההלים ז א

10. שבעו בארץ שעריה
אבר וטבר בריחיה
מלקה ושריה בגוים אין
תורה גם נביאיה לא
מקאו חזון מנ':
איכה ב ט

מוסף רש"י

בצילצול. אור נלח
(שנרבו) ק"ב. שלשה
כוסות. כספור המלום
והס פריה וגו' (חזקין)
צ"ב. בימי פרעה נבתי.
שהריבה נבוכדנצר דכתיב
(ירמיה מ) לנא נבוכדנצר
מלך צלל וגו' (סס).
במלאת ספקו יצר לו.
כשתמלא סתמו צעות
הרבה או יצר לו, מנא עליו
זרה (שרכיו טו).